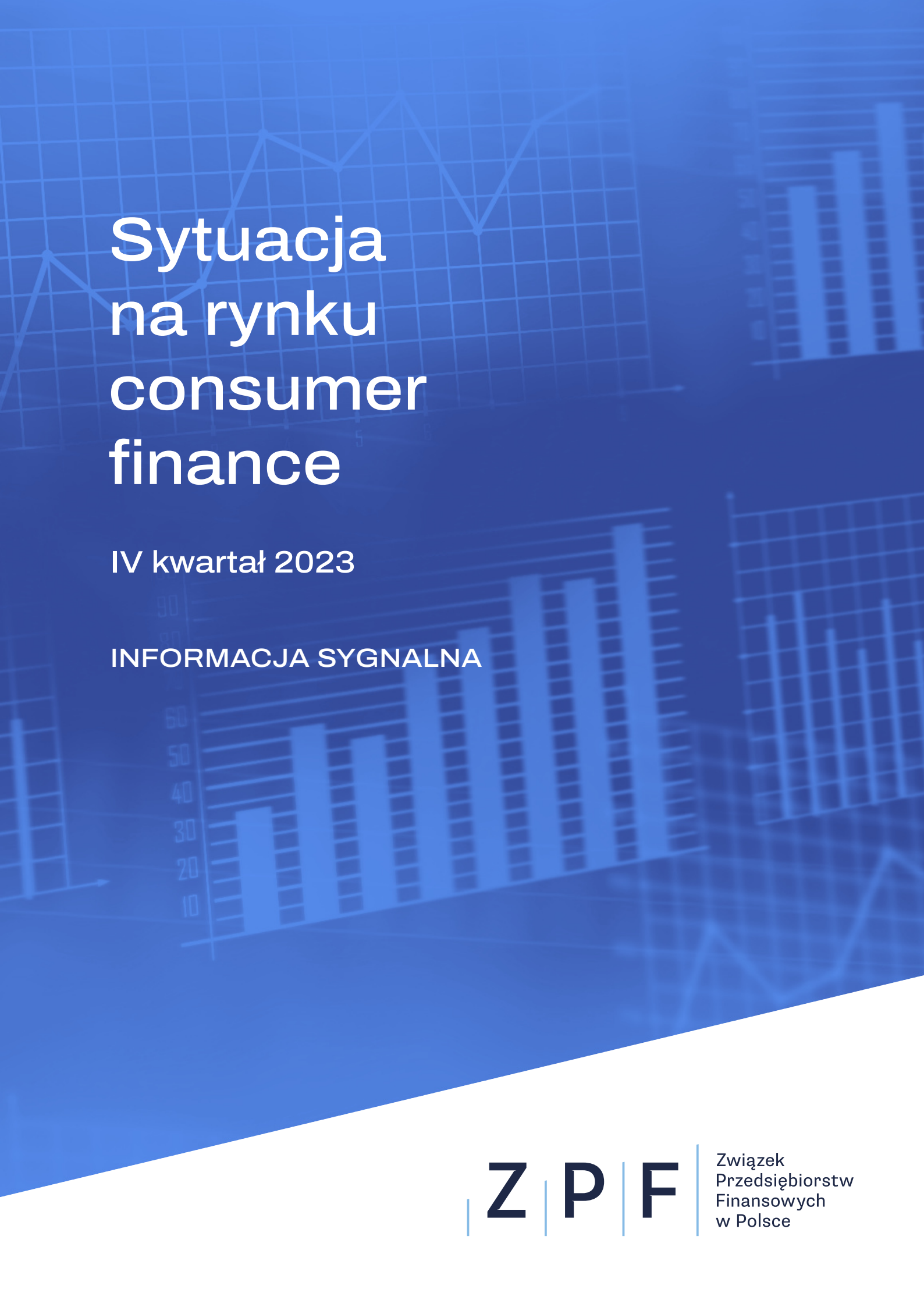

Sytuacja na rynku consumer finance

IV kwartał 2023

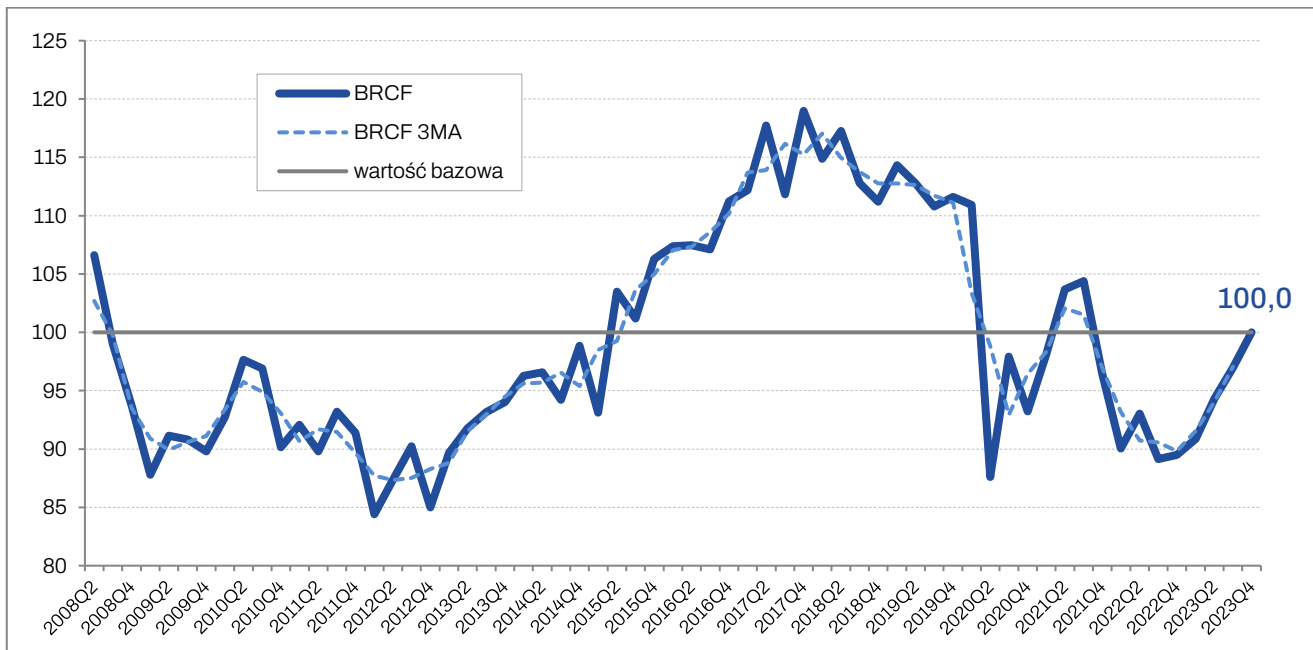
INFORMACJA SYGNALNA

Z | P | F

Związek
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce

BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE

Barometr Rynku Consumer Finance rośnie i osiągnął poziom długookresowej średniej.

W IV kwartale 2023 r. wartość Barometru Rynku Consumer Finance (BRCF) wzrosła o 3 pkt. do poziomu 100 pkt. Jest to już piąty kwartał z rzędu, w którym odnotowano wzrost wskaźnika – łącznie w tym okresie o 10,5 pkt. BRCF jest w wyraźnym trendzie wzrostowym i ukształtował się na poziomie wartości progowej 100 pkt., czyli wartości powyżej której nastroje są lepsze niż średnio w horyzoncie badania. Wskaźnik jest jednak wciąż znacznie poniżej szczytu notowanego przed pandemią, kiedy to wynosił ponad 111 pkt.

Do wzrostu BRCF w bieżącym badaniu przyczyniły się zarówno oceny otoczenia makroekonomicznego, jak i obszar sytuacji finansowej i zdolności kredytowej. Pozytywnie na poziom BRCF oddziaływały również znacząco czynniki w obszarze poważnych wydatków. Nastroje konsumentów na rynku consumer finance są zatem obecnie w trendzie wzrostowym.

Czwarty kwartał z rzędu ubyło pesymistów w zakresie oceny przyszłej sytuacji gospodarczej. Obecnie ok. 40% gospodarstw domowych oczekuje pogorszenia ogólnej sytuacji ekonomicznej Polski w następnych 12 miesiącach. Przed kwartałem było to 51%, przed rokiem ok. 78%, a w szczycie pandemii nawet 80%. Z drugiej strony stopniowo przybywa optymistów – obecnie stanowią ok. 31%, poprzednio 21%, a przed rokiem 10%. Saldo w tym obszarze wynosi obecnie ok. -10 pkt., jest w trendzie wzrostowym i znajduje się już

powyżej długookresowej średniej, mimo to jednak wciąż daleko nam do wartości notowanych przed pandemią (12 pkt.). Obecna poprawa ocen może wynikać z faktu lepszych danych dotyczących PKB i lepszych prognoz ekonomistów. Część nawet szacuje, że wzrost PKB może wynieść w tym roku ok. 4% r/r.

W bieżącym badaniu wzrosły nieznacznie obawy przed bezrobociem. Obecnie około 45% respondentów oczekuje jego wzrostu, w porównaniu z ok. 42% poprzednio i 75% przed rokiem.

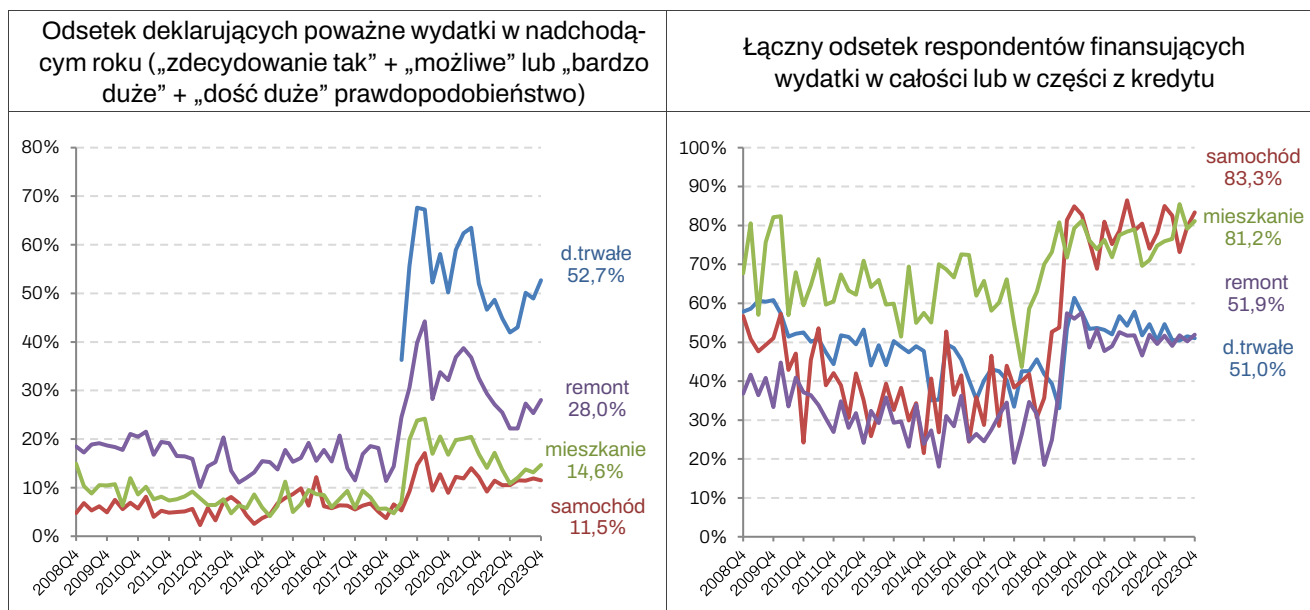
W ślad za poprawą ocen całej gospodarki w dalszym ciągu poprawiają się oceny w zakresie własnych budżetów gospodarstw domowych. W bieżącym badaniu ok. 57% respondentów deklaruje, że ma nadwyżkę i jest w stanie oszczędzać z bieżących dochodów (poprzednio 55%, przed rokiem 44,5%). Jeżeli chodzi o przyszłą sytuację finansową gospodarstw domowych, to ubyło prognozujących jej pogorszenie – jest ich obecnie ok. 32%, wobec 39% poprzednio i 62% przed rokiem. Poprawę sytuacji finansowej w następnych 12 miesiącach deklaruje z kolei około 28% respondentów. Jakość obsługi zobowiązań pozostała na zbliżonym, choć nieco niższym, poziomie w porównaniu do poprzedniego kwartału. Obecnie ok. 54,4% respondentów spodziewa się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań (przed kwartałem ok. 54,9%, przed rokiem 46%).

Składowe Barometru Rynku Consumer Finance

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	X'22	I'23	IV'23	VII'23	X'23	X'23 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Otoczenie makroekonomiczne											
Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza	% saldo*	-23,6	-56,6	-38,8	-30,6	-22,9	-9,6	13,3	47,1	14,0	9,8
Bezrobocie w kraju – prognoza (odwrócona skala)	% saldo*	-23,0	-51,5	-38,4	-31,3	-20,8	-25,1	-4,3	26,3	-2,1	4,4
Wydatki i skłonność do korzystania z kredytu											
Prognoza zakupu dóbr trwałego użytkowania	% planujących wydatki	59,1	41,9	43,0	50,1	48,9	52,7	3,8	10,7	-6,4	3,2
Sposób finansowania planowanych wydatków na dobra trwałego użytkowania	% korzystających z kredytu	55,8	54,7	50,5	50,5	51,5	51,0	-0,5	-3,7	-4,8	0,2
Prognoza zakupu samochodu	% planujących wydatki	12,6	10,5	11,5	11,5	11,9	11,5	-0,4	1,0	-1,1	0,0
Sposób sfinansowania wydatków na zakup samochodu	% korzystających z kredytu	78,7	85,0	82,6	73,1	79,6	83,3	3,7	-1,7	4,7	0,3
Prognoza wydatków na remont domu/mieszkania	% planujących wydatki	35,7	22,2	22,2	27,3	25,4	28,0	2,6	5,8	-7,6	1,9
Sposób sfinansowania wydatków na remont domu/mieszkania	% korzystających z kredytu	52,7	51,7	49,0	51,8	50,2	51,9	1,7	0,2	-0,7	1,0
Sytuacja finansowa, zdolność kredytowa											
Zmiana sytuacji finansowej – prognoza	% saldo*	-14,4	-35,7	-24,3	-18,5	-12,6	-4,8	7,8	30,9	9,7	6,5
Stan portfeli gospodarstw domowych	% z nadwyżką bieżącą	39,7	44,5	47,8	51,1	54,7	56,8	2,1	12,3	17,1	3,0
Prognoza obsługi zobowiązań	% bezproblemowo	55,9	46,2	48,0	53,7	54,9	54,4	-0,5	8,2	-1,5	2,1
Barometr Rynku Consumer Finance (BRCF)	pkt.	100	89,5	90,9	94,3	97,0	100,0	3,0	10,5	0,0	3,0

* saldo = optymiści – pesymiści

POWAŻNE WYDATKI I ICH FINANSOWANIE

W IV kwartale 2023 r. skłonność do ponoszenia wydatków w najbliższym roku dla trzech z czterech analizowanych grup dóbr poprawiła się – spadek odnotowano tylko w przypadku zakupu samochodu.

Wydatki na dobra trwałe w najbliższym roku planuje ponieść 52,7% respondentów (w tym 9,3% „zdecydowanie tak”, a 43,3% „możliwe”). Poprzednio było to 48,9%, a przed rokiem 41,9%. Skłonność do ponoszenia wydatków w tym obszarze jest dodatkowo w wyraźnym trendzie wzrostowym od kiedy odnotowaliśmy minimum na przełomie 2022 i 2023 roku. Wciąż jest nam jednak daleko do poziomów notowanych w szczytowych okresach – w połowie 2021 roku wydatki na dobra trwałe planowało ponad 63% respondentów, a przed pandemią nawet ponad 67%.

Spośród gospodarstw domowych deklarujących poniesienie wydatków na dobra trwałe 44% wskazuje na ich wzrost (wobec 38% w poprzednim badaniu i 40% przed rokiem). Odsetek oczekujących ich zmniejszenia wyniósł z kolei ok. 16,5% (16,3% w poprzednim badaniu i 23,6% przed rokiem).

Skłonność do finansowania wydatków związanych z zakupami dóbr trwałych z kredytu nieznacznie zmalała. Obecnie 51% badanych deklaruje chęć sięgnięcia w części lub w całości po kredyt w przypadku takich zakupów (wobec 51,5% poprzednio i 54,7% przed rokiem), w tym w całości z kredytu planuje je sfinansować 12,8% (14,8% poprzednio i 14,8% przed rokiem), a częściowo – 38,2% (36,7% poprzednio i 39,8% przed rokiem).

Wydatki na zakup samochodu w najbliższych 12 miesiącach z bardzo dużym lub dość dużym prawdopodobieństwem planuje ponieść obecnie 11,5% respondentów (11,9% w poprzednim badaniu i 10,5% przed rokiem). Z drugiej strony odsetek tych, którzy oceniają to prawdopodobieństwo jako „zdecydowanie żadne”, zwiększył się do 66,6% (62,2% poprzednio i 67,3% przed rokiem). Warto dodać, że

nastroje w zakresie zakupu samochodu przed kryzysem pandemicznym były bardzo optymistyczne w porównaniu do lat poprzednich i nawet po spadku w trakcie kumulacji pandemii były (i pozostają) wyższe od długookresowej średniej.

Obecnie 83,3% gospodarstw domowych wskazuje, że przy zakupie samochodu skorzystałoby z kredytu (wobec 79,6% poprzednio i 85% przed rokiem). Biorąc pod uwagę zarówno popyt, jak i skłonność do korzystania z kredytu, koniunktura na rynku consumer finance w segmencie samochodów jest relatywnie dobra.

Prawdopodobieństwo zakupu lub budowy domu bądź mieszkania w najbliższych 12 miesiącach uległo zwiększeniu. Obecnie 14,6% gospodarstw domowych uważa, że taki zakup jest w ich przypadku prawdopodobny, tj. wskazali wariant „możliwe” lub „zdecydowanie tak” (w porównaniu z 13,2% przed kwartałem i 10,8% przed rokiem), przy czym dominują umiarkowani optymiści (wariant „możliwe”), których jest ok. 11,6%. Zdecydowanych na taki zakup (wariant „zdecydowanie tak”) jest 3,1%.

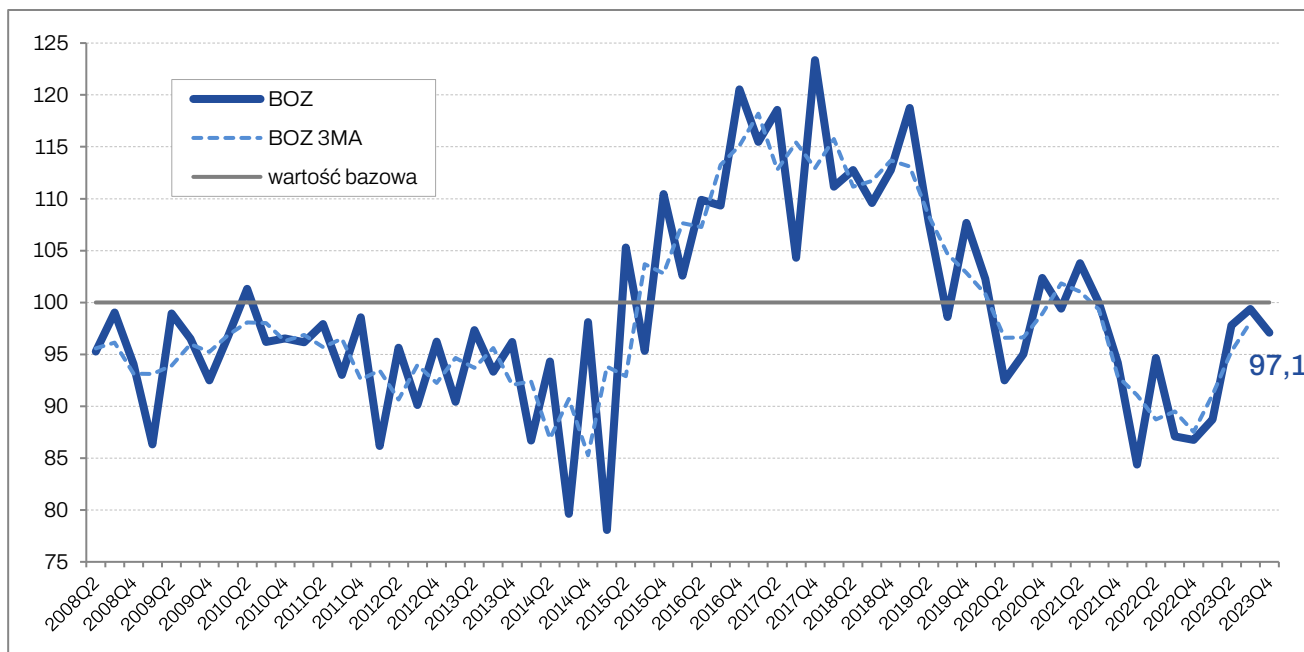
Przynajmniej częściowe sfinansowanie kredytem zakupu/budowy domu/mieszkania planuje 81,2% (wobec 79,2% przed kwartałem i 76% przed rokiem).

W przypadku skłonności do poniesienia w najbliższych 12 miesiącach dużych wydatków remontowych lub podnoszących standard domu lub mieszkania zanotowano poprawę i również w tej grupie dóbr zarysował się trend wzrostowy. Obecnie 28% respondentów ocenia prawdopodobieństwo poniesienia takich wydatków jako bardzo lub dość duże (wobec 25,4% poprzednio i 22,2% przed rokiem). Wystarczy przypomnieć, że przed kryzysem wskaźnik ten wynosił ponad 44%.

Skłonność do finansowania wydatków remontowych w całości lub części z kredytu również wzrosła. Obecnie wykazuje ją 51,9% respondentów (wobec 50,2% w poprzednim kwartale i 51,7% przed rokiem).

OBSŁUGA ZOBOWIĄZAŃ

Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) wzrósł trzeci raz z rzędu do poziomu 99,4 pkt.

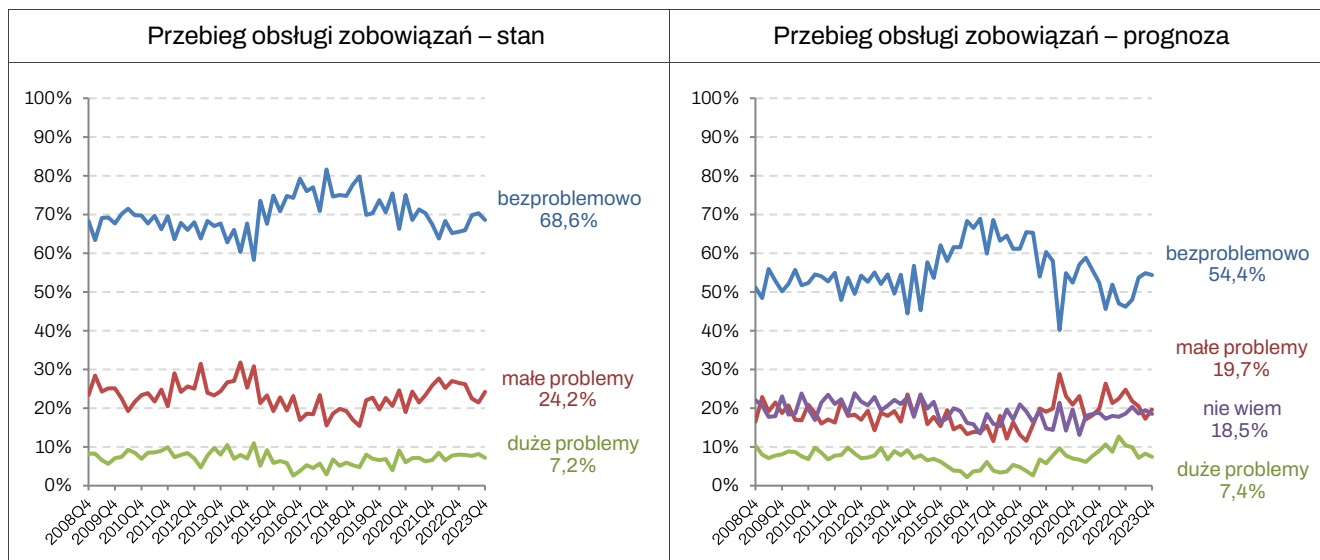

W IV kwartale 2023 r. Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) po trzech kwartałach wzrostu zmniejszył się do 97,1 pkt., względem 99,4 pkt. w poprzednim kwartale i 86,8 pkt. przed rokiem. W ciągu trzech pierwszych kwartałów 2023 roku zwiększył się o 12,6 pkt., a w ostatnim zanotował spadek o 2,3 pkt. Wartość barometru pozostaje zatem nadal poniżej 100 pkt., czyli długookresowej średniej. Warto dodać, że przed kryzysem pandemicznym wartość BOZ wynosiła blisko 120 pkt., a w szczytowym momencie nawet ponad 123 pkt. Zgodnie z danymi KNF jakość obsługi kredytów konsumpcyjnych w sektorze bankowym jest stabilna, a udział kredytów zagrożonych (faza 3) wyniósł na koniec listopada 2023 r. 8,2%, wobec 8,7% w październiku 2023 r.

W przypadku bieżącej obsługi zobowiązań nadal dominują respondenci, którzy obsługują je bezproblemowo. Jest ich obecnie 68,6%, w porównaniu z 70,3% przed kwartałem i 65,5% przed rokiem. Na początku 2018 r. bezproblemową obsługę zobowiązań deklarowało nawet blisko 82% respondentów, w czasie kryzysu pandemicznego około 66%, a na początku 2022 r., w okresie wysokiej inflacji i wzrostu stóp procentowych, odsetek ten spadł nawet poniżej 64%. W pierwszych trzech kwartałach 2023 r. stopniowo przybywało respondentów deklarujących bezproblemową obsługę zobowiązań, z kolei w ostatnim badaniu mieliśmy do czynienia z lekkim spadkiem. Deklarujących

małe problemy w bieżącej obsłudze jest obecnie 24,2% (wobec 21,5% poprzednio), z kolei na „duże problemy” wskazuje 7,2% (poprzednio 8,2% i przed rokiem 10,4%). Z opóźnieniami w obsłudze zobowiązań na ponad 6 miesięcy boryka się 1,6% gospodarstw domowych (2,2% przed kwartałem i 1,9% przed rokiem).

W przypadku prognozy terminowości obsługi zobowiązań w najbliższych 12 miesiącach również dominuje grupa gospodarstw domowych spodziewających się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań, jednak jest ich zawsze mniej niż w ocenach obecnego stanu. Obecnie 54,4% respondentów nie spodziewa się w nadchodzącym roku problemów z obsługą zobowiązań (podobnie przed kwartałem i 46,2% przed rokiem). Na przełomie lat 2018/19 bezproblemowa obsługa sięgała jednak nawet blisko 70%. W bieżącym badaniu przybyło respondentów wskazujących na małe problemy z przyszłą obsługą zobowiązań – jest ich obecnie 19,7%, wobec 17,3% w poprzednim badaniu i 24,8% przed rokiem. Spodziewających się dużych problemów w tym zakresie jest z kolei 7,4% (wobec 8,4% poprzednio i 10,4% przed rokiem). Czyli w przypadku prognoz obserwujemy polaryzację ocen, ubyło skrajnych optymistów i skrajnych pesymistów. Ponadto blisko co piąty respondent (18,5%) nie potrafi ocenić obsługi swoich zobowiązań w przyszłości (podobnie poprzednio i przed rokiem – odpowiednio 19,5% i 18,6%).

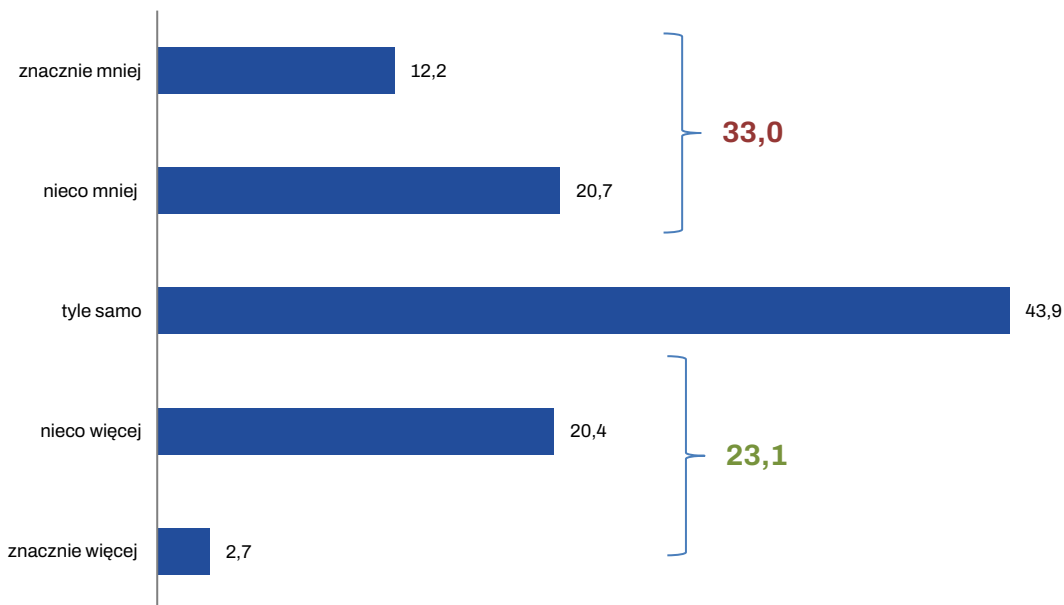

Składowe Barometru Obsługi Zobowiązań

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	X'22	I'23	IV'23	VII'23	X'23	X'23 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Bieżąca obsługa zobowiązań											
1. bezpłomowowo	%	70,1	65,5	65,9	69,8	70,3	68,6	-1,7	3,1	-1,5	0,9
2. z małymi problemami	%		26,5	26,2	22,5	21,5	24,2	2,7	-2,3		-0,7
3. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty nie przekracza 6 miesięcy	%		6,1	7,2	5,5	6,0	5,6	-0,4	-0,5		-0,5
4. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty przekracza 6 miesięcy	%		1,9	0,7	2,2	2,2	1,6	-0,6	-0,3		0,3
3+4. z dużymi problemami	%		8,0	7,9	7,7	8,2	7,2	-1,0	-0,8		-0,2
Prognoza obsługi zobowiązań											
1. bezpłomowowo	%	55,9	46,2	48,0	53,7	54,9	54,4	-0,5	8,2	-1,5	2,1
2. z nie wielkimi problemami	%		24,8	21,8	20,5	17,3	19,7	2,4	-5,1		-0,7
3. z dużymi problemami	%		8,6	7,8	5,8	5,8	5,5	-0,3	-3,1		-0,8
4. zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		1,8	2,1	1,4	2,5	1,9				
5. nie wiem	%		18,6	20,3	18,6	19,5	18,5	-1,0	-0,1		-0,6
3+4. z dużymi problemami lub zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		10,4	9,9	7,2	8,3	7,4	-0,9	-3,0		-0,8
Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ)	pkt.	100	86,8	88,7	97,8	99,4	97,1	-2,3	10,3	-2,9	2,8

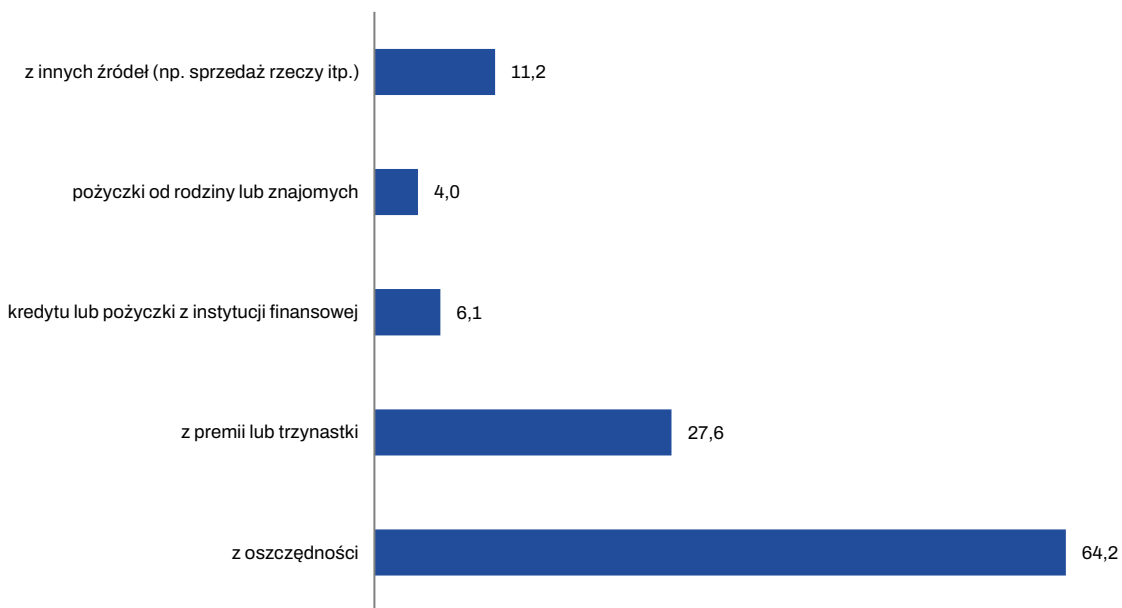
Pytanie specjalne: wydatki na święta

Ile planują Państwo wydać w tym roku na święta w porównaniu do poprzedniego roku? [w %]

N=964

Z jakich źródeł sfinansują Państwo wydatki na święta, w tym zakup prezentów pod choinkę? [w %]

N=964

W IV kwartale 2023 roku poddaliśmy diagnozie wydatki świąteczne gospodarstw domowych. Zadaliśmy respondentom pytanie: „Ile planują Państwo wydać w tym roku na święta w porównaniu do poprzedniego roku?”. Z rozkładu odpowiedzi wynika, że co trzecie gospodarstwo domowe wyda na Święta mniej niż przed rokiem. W tym 12,2% wskazuje nawet na znacznie mniejsze wydatki, a 20,7%, na nieco mniejsze. Nieco ponad 23% respondentów planuje natomiast je zwiększyć, jednak jedynie ok. 3% zwiększy je znacznie, a ok. 20% planuje nieduży wzrost. Dominującą grupą są respondenci, którzy planują utrzymać wydatki na niezmiennym poziomie – jest ich ok. 44%.

Poziom wydatków na Święta różnicowany jest z uwagi na cechy respondentów i miejsce ich zamieszkania. Planujących zmniejszyć wydatki związane ze świętami najwięcej zaobserwowaliśmy wśród mieszkańców małych miast (49%) oraz mieszkańców województw: świętokrzyskiego (51,5%), zachodniopomorskiego (49%) i lubelskiego (45%). Na drugim skraju jest województwo opolskie, gdzie mniej niż 20% respondentów deklaruje zmniejszenie takich wydatków. Im niższe dochody to cięcie wydatków świątecznych jest większe, z kolei w przypadku źródła dochodów największy odsetek planujących zmniejszenie wydatków obserwujemy wśród rolników (38,5%) oraz emerytów (38%).

Mimo mniejszej inflacji fundusz dyspozycyjny do wydatków świątecznych w wielu gospodarstwach domowych uległ negatywnej zmianie. Trzeba mieć na uwadze, że święta finansowane są nie tylko z bieżących dochodów, ale również ze środków odkładanych przez cały rok, w związku z czym na skutek wysokiej inflacji w pierwszej połowie roku wiele gospodarstw domowych mogło nie zdołać odłożyć środków na zwiększenie wydatków świątecznych. Ponadto trzeba mieć na uwadze, że galopująca inflacja na przełomie 2022 i 2023 roku „zżarła” siłę nabywczą pieniędzy odłożonych np. na prezenty świąteczne.

Echo wysokiej inflacji sprzed kilku i kilkunastu miesięcy dotyka też bieżących wydatków, bo te są zazwyczaj finansowane z oszczędności. Potwierdza to drugie pytanie specjalne zadane respondentom w minionym kwartale: „Z jakich źródeł sfinansują Państwo wydatki na święta, w tym zakup prezentów pod choinkę?”. Niemal 2/3 gospodarstw domowych sfinansuje je z oszczędności. Drugim najczęściej wskazywanym źródłem finansowania w tym zakresie było dodatkowe wynagrodzenie, tj. premie i trzynastki, deklarowane przez blisko 28% respondentów. Jedynie 6% wskazało kredyty i pożyczki z instytucji finansowych, a 4% pożyczki od rodziny lub znajomych. Ponad 11% wskazuje na „inne źródła”).

Budujemy kapitał społeczny
na rynku finansowym

www.zpf.pl